

Анкета о кредитној активности банака у БиХ

(Извјештај за први квартал 2022. године)

Одјељење за статистику и публикације

Служба за статистику монетарног и финансијског сектора

Централна банка Босне и Херцеговине

Садржај

Увод	3
1 Опште напомене	3
2 Кредити предузећима	4
2.1 Понуда	4
2.1.1 Кредитни стандарди за кредите предузећима	4
2.1.2 Услови одобравања кредита предузећима	5
2.1.3 Удио одбијених захтјева за одобрење кредита предузећима.....	6
2.2 Потражња предузећа за кредитима и / или кредитним линијама	6
3 Кредити становништву	8
3.1 Понуда	8
3.1.1 Кредитни стандарди за кредите становништву	8
3.1.2 Услови одобравања кредита становништву	9
3.1.3 Удио одбијених захтјева за одобрење кредита становништву.....	10
3.2. Потражња становништва за кредитима	10
ДОДАТАК	12

Увод

Резултати Анкете о кредитној активности банака односе се на промјене у првом кварталу 2022. године и на очекивања за други квартал 2022. године. Истраживање је проведено између 15. и 20. априла 2022. године. Од првог квартала 2022. године из репрезентативног узорка банака, који се претходно састојао од 8 највећих банака у Босни и Херцеговини, је због статусних промјена искључена једна банка. У овом кругу анкетирано је укупно 7 банака, а стопа одговора била је 100%.

1 Опште напомене

Упитник за анкету садржи 16 стандардних питања о оствареним и очекиваним промјенама на страни понуде и потражње за кредитима: 4 питања се односе на будуће и 12 питања на остварене промјене. Питањима су обухваћене три категорије кредита: кредити или кредитне линије предузећима; стамбени кредити становништву; и потрошачки и ненамјенски кредити. За све три категорије постављају се питања о кредитним стандардима који се примјењују на одобравање кредита, затим о промјени услова одобравања кредита, потражњи за кредитима, факторима који утичу на понуду и потражњу за кредитима као и проценат одбијених кредитних захтјева. Анкетна питања углавном се формулишу у смислу промјена у посљедња три мјесеца и очекиваних промјена у сљедећа три мјесеца. Од учесника у анкети се тражи да на квалитативан начин назначе јачину пооштравања или ублажавања (за стандарде и услове) или јачину смањења или повећања (за потражњу), на начин да за извјештавање о промјенама користе сљедећу скалу од пет тачака: (1) знатно пооштравање / смањење, (2) умјерено пооштравање / смањење, (3) у основи нема промјена, (4) умјерено ублажавање / повећање или (5) знатно ублажавање / повећање.

Појединачни одговори банака које учествују у анкети су обједињени и обрађени да би могли да дају слику за цјелокупни банкарски сектор у Босни и Херцеговини.

Резултати анкете су приказани у виду нето процента. Нето проценат за одговоре на питања о кредитним стандардима дефинисан је као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да су кредитни стандарди “знатно ублажени” и “умјерено ублажени” и збира учешћа банака које су одговориле да су “знатно пооштрени” и “умјерено пооштрени”.

Негативна вриједност нето проценат указује на то да је већи дио банака пооштрио кредитне стандарде („нето пооштравање“), док позитивна вриједност нето процента указује на то да је већи дио банака ублажио кредитне стандарде („нето ублажавање“).

Исто тако, израз „нето потражња“ односи се на разлику између процента банака које су одговориле да је дошло до пораста потражње и процента банака које су одговориле да је дошло до пада потражње за кредитима. Нето потражња ће стога бити позитивна ако је већи дио банака извјестио о порасту потражње за кредитима, док негативна нето потражња указује на то да је већи дио банака пријавио пад потражње за кредитима.

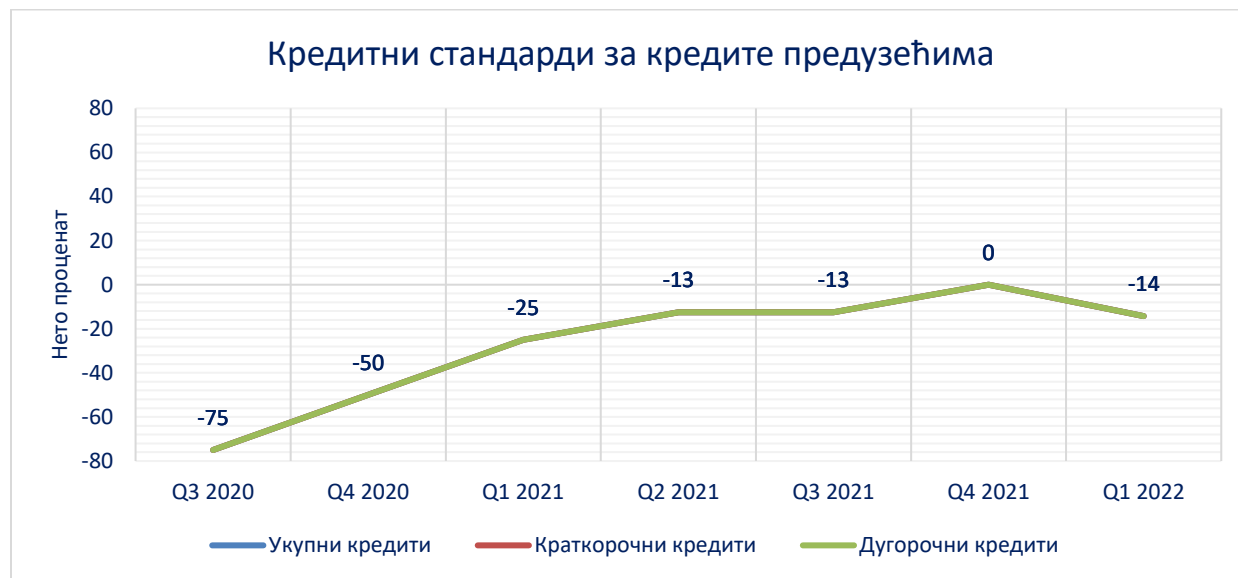
Поред показатеља „нето процента“, ЦББиХ такође објављује „дифузни индекс“ као алтернативну мјеру одговора банака на питања која се односе на промјене у кредитним стандардима и нето потражњи. Дифузни индекс конструисан је на сљедећи начин: ако испитаник одговори „знатно“, одговорима се додјељује нумеричка вриједност 1 која је двоструко већа од вриједности која се додјељује одговорима „донекле“ (оцјена 0,5). Тумачење дифузног индекса слиједи исту логику као и тумачење нето процента.

2 Кредити предузећима

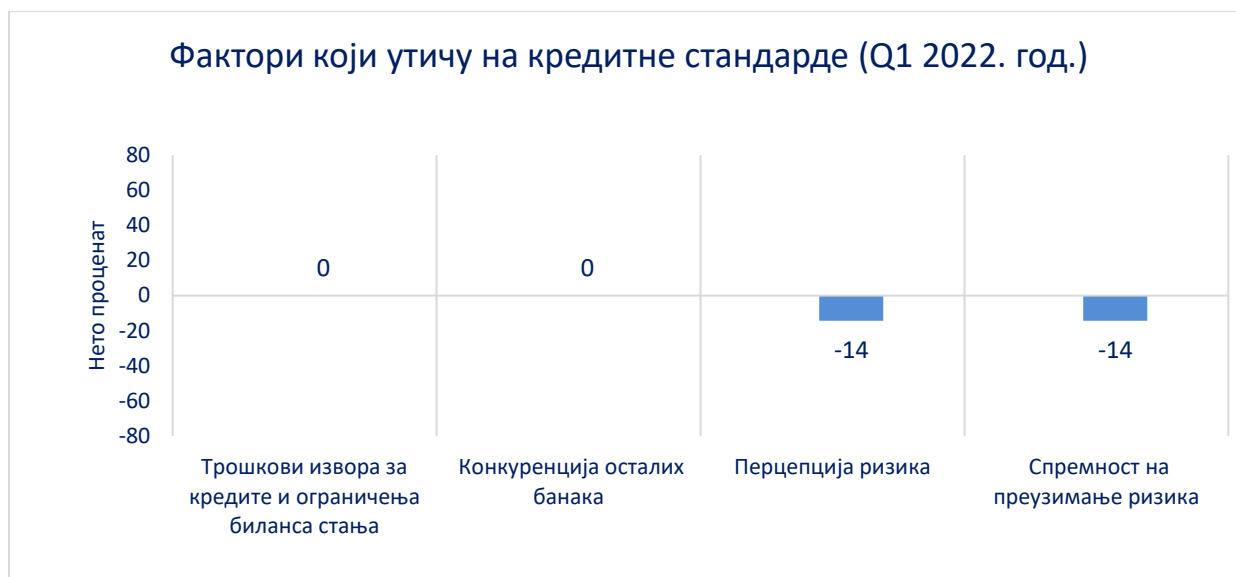
2.1 Понуда

2.1.1 Кредитни стандарди за кредите предузећима

У првом кварталу 2022. године дошло је до незнатног поштравања кредитних стандарда за кредите предузећима (нето проценат -14%). Благо поштравање стандарда се односи на одобравање краткорочних као и дугорочних кредита предузећима (види Додатак, питање 1).

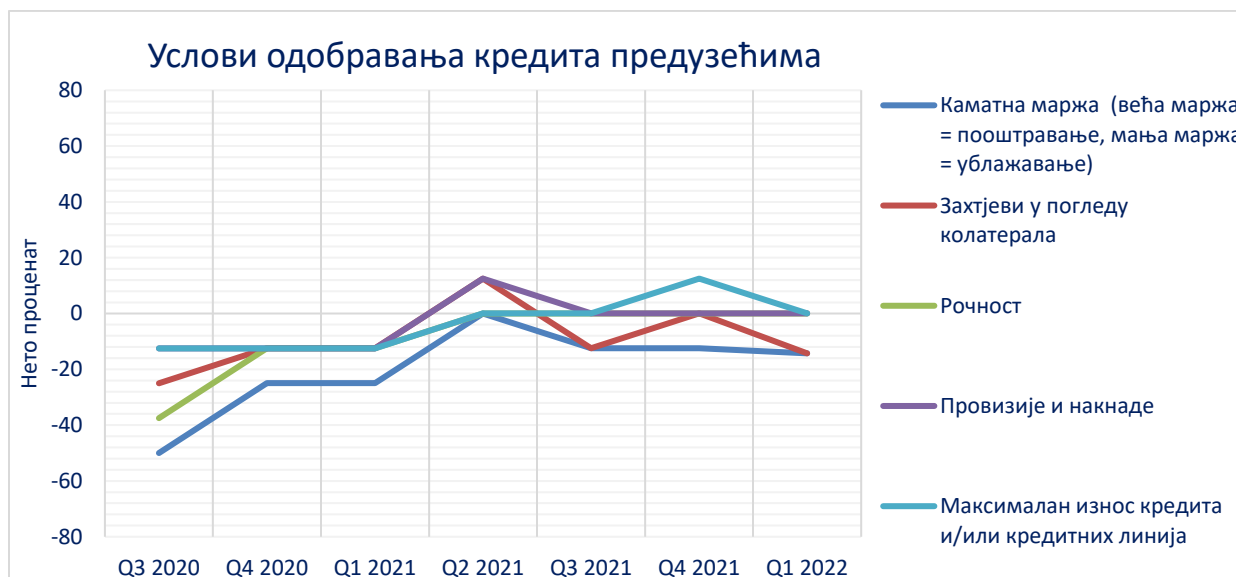

Фактори који су утицали на поштравање стандарда су перцепција ризика и спремност на преузимање ризика (нето проценат -14%). Остали фактори, конкуренција других банака и трошкови извора за кредите и ограничења биланса стања, нису имали утицаја на кредитне стандарде банака који се примјењују у процесу одобравања кредита и / или кредитних линија предузећима (види Додатак, питање 2).

2.1.2 Услови одобравања кредита предузећима

У првом кварталу 2022. године дошло је до незнатне промјене услова одобравања кредита предузећима (тј. уговорних одредби из кредитних уговора), а односе се на каматну маржу и захтјева у погледу колатерала. Нето проценат за каматну маржу и захтјева у погледу колатерала износио је -14%. Остали услови одобравања кредита предузећима су остали непромијењени у односу на претходни квартал (види Додатак, питање 3).

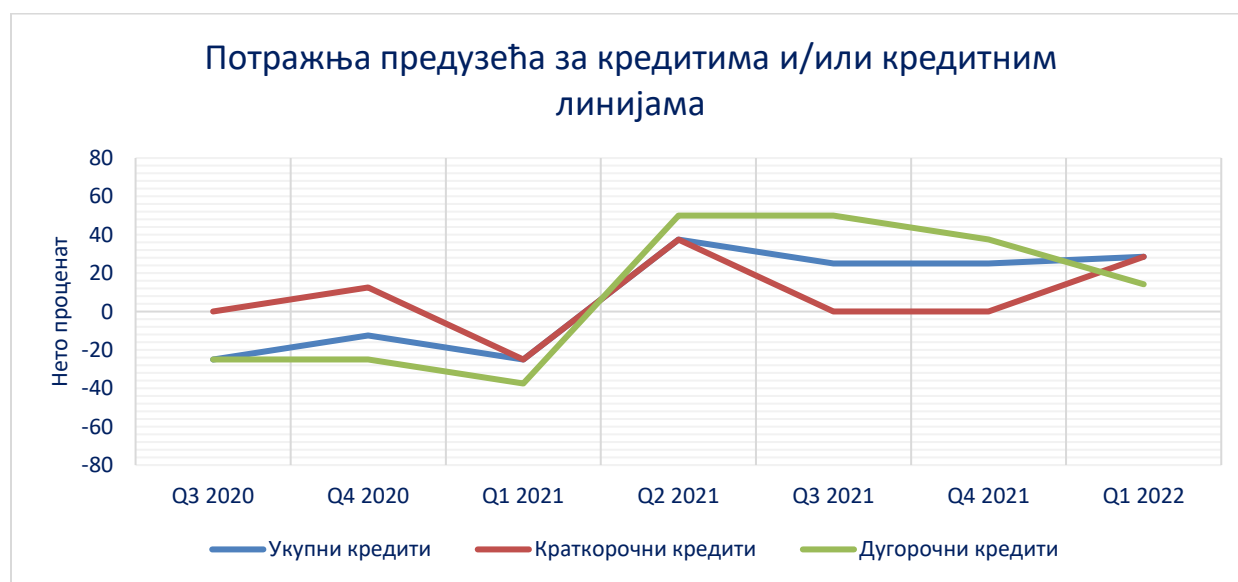
2.1.3 Удио одбијених захтјева за одобрење кредита предузећима

У првом кварталу 2022. године удио одбијених захтјева за одобрење кредита предузећима је благо повећан у односу на претходни квартал (види Додатак, питање 4).

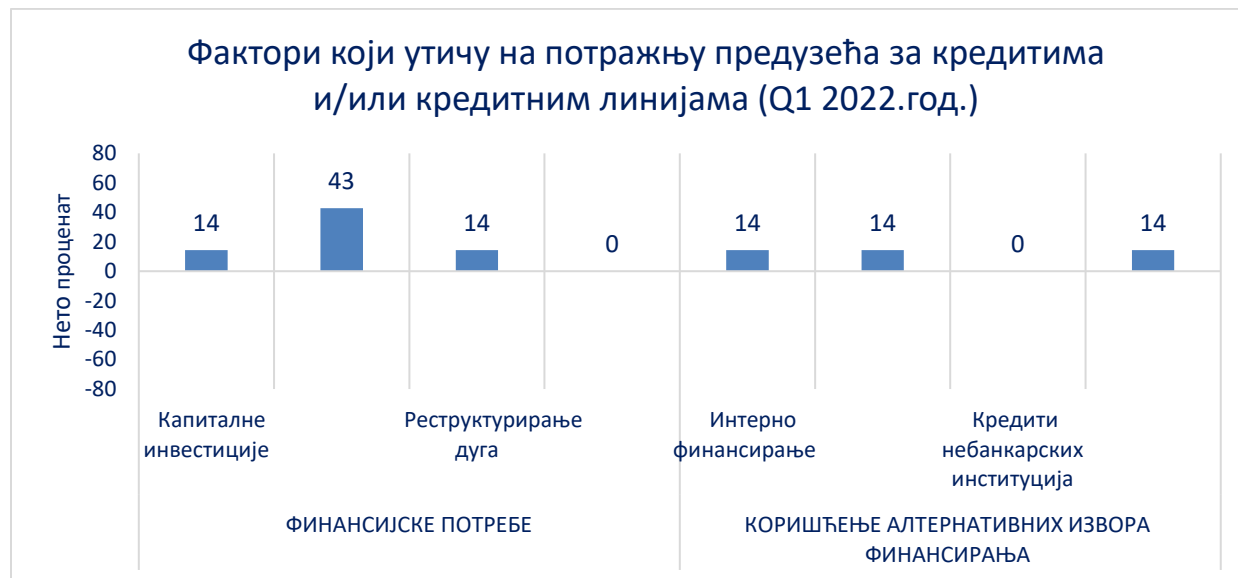

2.2 Потражња предузећа за кредитима и / или кредитним линијама

Потражња предузећа за кредитима и / или кредитним линијама је наставила да расте у првом кварталу 2022. године, са нешто већим повећањем потражње за краткорочним, него за дугорочним кредитима (види Додатак питање 5).

Банке су извјестиле да су финансијске потребе за капиталним инвестицијама код њихових клијената обртним средствима и реструктурисање дуга придонијеле већој потражњи предузећа за кредитима у првом кварталу 2022. године. Такође, у погледу коришћења алтернативних извора финансирања, банке су извјестиле да су сви фактори имали позитиван утицај на потражњу, осим кредита небанкарских финансијских институција који нису имали утицаја на потражњу предузећа за кредитима и / или кредитним линијама (види Додатак, питање 6).

Очекивања за други квартал 2022. године

У погледу очекивања за други квартал, нето резултат из прикупљених одговора указује да се очекује благо ублажавање стандарда за одобравање краткорочних кредита предузећима, за разлику од стандарда који се примјењују на дугорочне кредите, гдје се очекује благо пооштравање (види Додатак, питање 7).

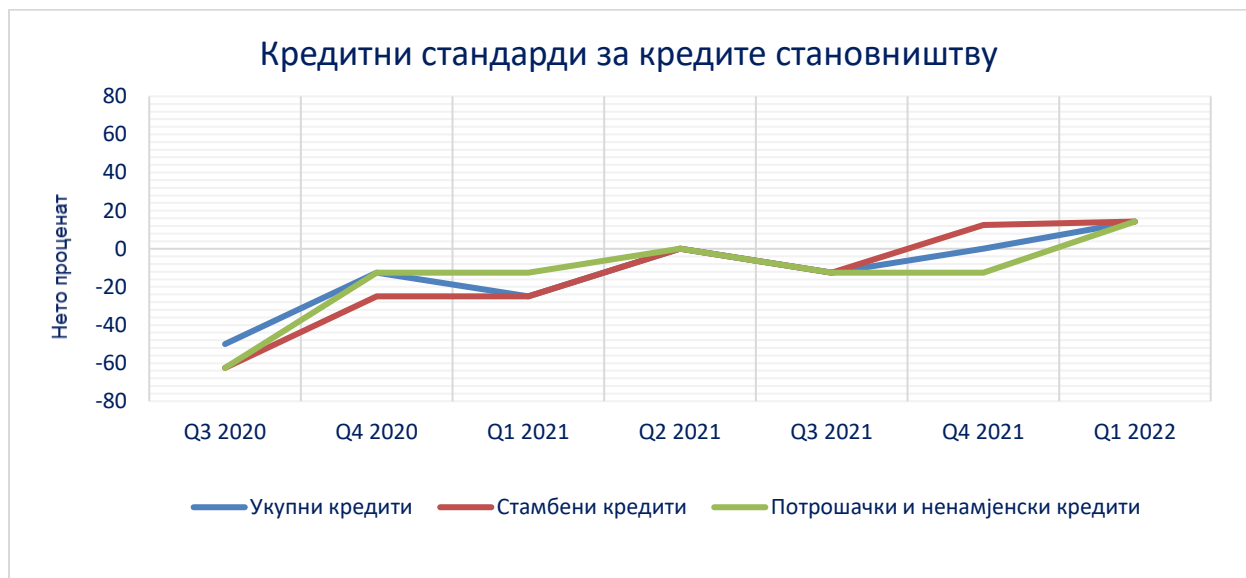
Банке очекују да ће се наставити тренд повећане потражње за краткорочним, као и за дугорочним кредитима предузећима у другом кварталу 2022. године (види Додатак, питање 8), с тим да се очекује нешто већа потражња за краткорочним, него за дугорочним кредитима и / или кредитним линијама предузећа (већи број банка очекује повећање потражње за краткорочним него за дугорочним кредитима).

3 Кредити становништву

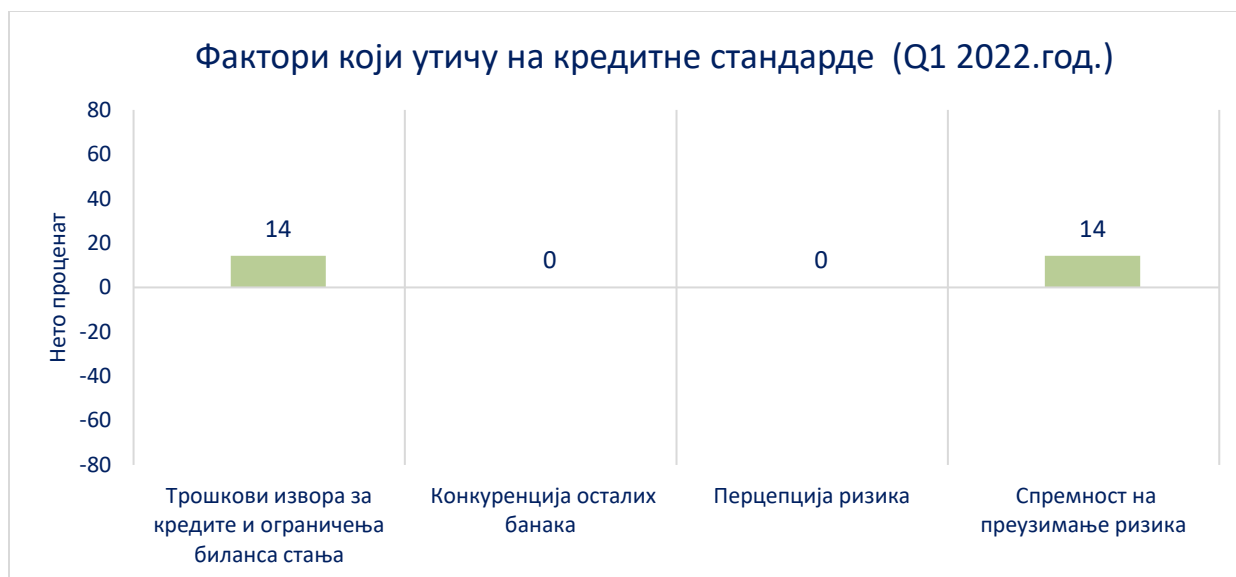
3.1 Понуда

3.1.1 Кредитни стандарди за кредите становништву

Нето проценат промјене у првом кварталу 2022. године указује на благо ублажавање кредитних стандарда (тј. интерне смјернице или критеријуми одобравања кредита) за стамбене као и за потрошачке и ненамјенске кредите (види Додатак, питање 9).

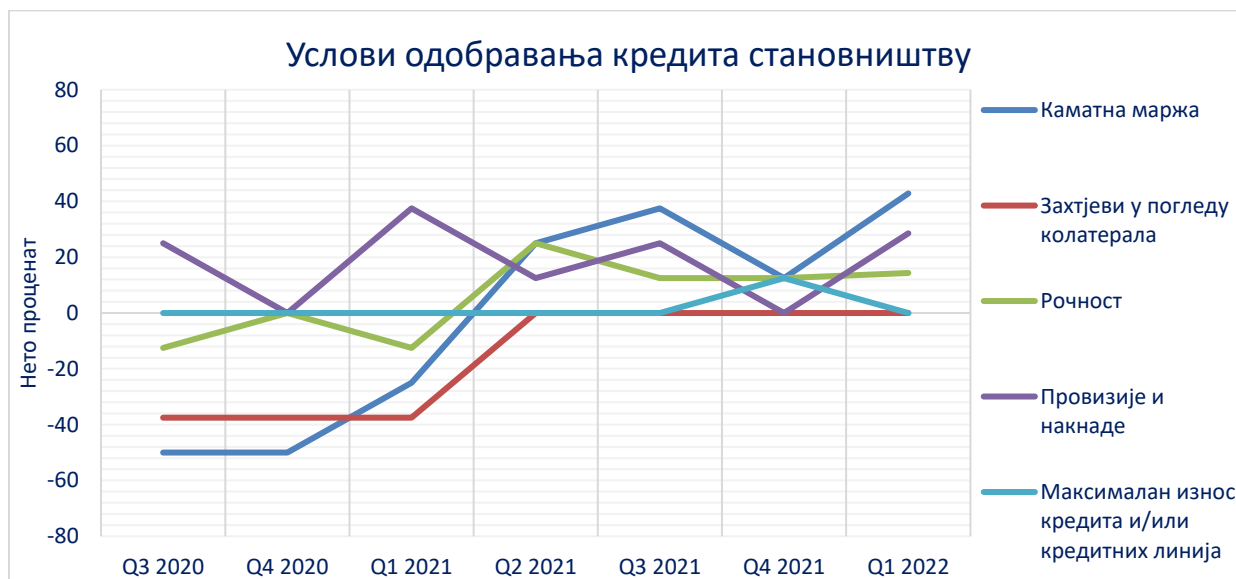

Према извјештајима банака, спремност на преузимање ризика, трошкови извора за кредите и ограничења биланса стања утицали су на ово ублажавање стандарда, док су остали фактори непромјењени и нису имали утицаја на кредитне стандарде који се примјењују у одобравању кредита становништву (види Додатак, питање 10).

3.1.2 Услови одобравања кредита становништву

Услови банака (тј. уговорне одредбе из кредитних уговора) за одобравање кредита становништву су ублажени у првом кварталу 2022. године. Ово ублажавање се прије свега односи на смањење кредитне марже те провизија и накнада, као и нешто повољније услове у погледу рочности, док су захтјеви везани за колатерал, као и максимални износ кредита остали непромијењени (види Додатак, питање 11).

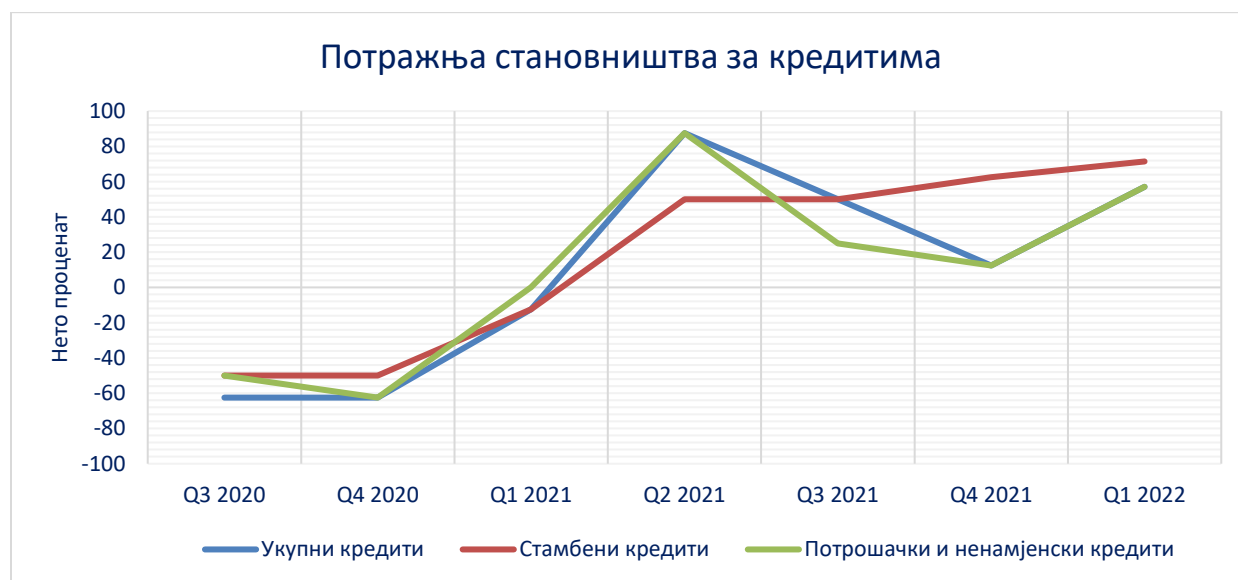
3.1.3 Удио одбијених захтјева за одобрење кредита становништву

У првом кварталу 2022. године банке су указале на незнатно нето смањење удјела одбијених захтјева за кредите становништву (види Додатак, питање 12).

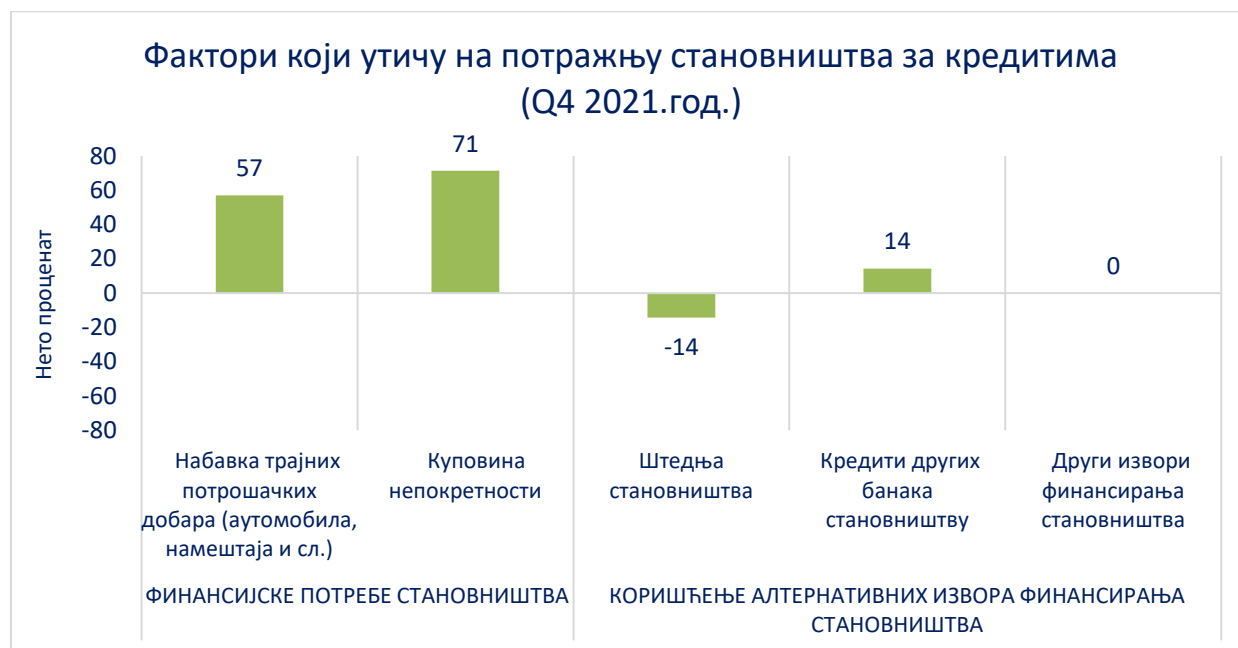

3.2. Потражња становништва за кредитима

Банке су извјестиле да је у првом кварталу 2022. године дошло до повећања потражње становништва за кредитима, што је у складу са очекивањима из претходног круга извјештавања. Пораст потражње за стамбеним кредитима је врло наглашен, док је пораст потражње за потрошачким и ненамјенским кредитима нешто мањи (види Додатак, питање 13).

Током првог квартала 2022. године финансијске потребе за набавку трајних потрошачких добара и куповину непокретности имале су позитиван допринос потражњи за кредитима. Из перспективе коришћења алтернативних извора финансирања, штедња становништва се истиче као фактор који је негативно утицао на потражњу становништва за кредитима (види Додатак, питање 14).

Очекивања за други квартал 2022. године

На основу питања о очекивањима, банке предвиђају да неће доћи до промјене стандарда за стамбене кредите, док се за потрошачке и ненамјенске кредите очекује ублажавање кредитних стандарда у другом кварталу 2022. године (види Додатак, питање 15).

Банке имају прилично оптимистичан поглед на потражњу становништва за кредитима у другом кварталу 2022. године, па се очекује повећање потражње за потрошачке и ненамјенске кредите као и потражње за стамбене кредите становништву (види Додатак, питање 16).

ДОДАТАК

Обједињени одговори банака за први квартал 2022. године везано за питања из анкетног упитника

I. Кредити и кредитне линије предузећима

1. Како су се промијенили кредитни стандарди које Ваша банка примјењује у одобравању кредита и / или кредитних линија предузећима у посљедња три мјесеца?

(у процентима)	Укупни кредити	Краткорочни кредити	Дугорочни кредити
Знатно поштравање	0	0	0
Умјерено поштравање	14	14	14
Без промјене	86	86	86
Умјерено ублажавање	0	0	0
Знатно ублажавање	0	0	0
Укупно	100	100	100
Нето проценат	-14	-14	-14
Дифузни индекс	-7	-7	-7

2. Како су наведени фактори утицали на кредитне стандарде које Ваша банка примјењује у одобравању кредита и / или кредитних линија предузећима у посљедња три мјесеца?

(у процентима)	Трошкови извора за кредите и ограничења биланса стања	Конкуренција осталих банака	Перцепција ризика	Спремност на преузимање ризика
Знатан утицај на поштравање	0	0	0	0
Умјерен утицај на поштравање	0	0	14	14
Без утицаја	100	100	86	86
Умјерен утицај на ублажавање	0	0	0	0
Знатан утицај на ублажавање	0	0	0	0
Укупно	100	100	100	100
Нето проценат	0	0	-14	-14
Дифузни индекс	0	0	-7	-7

3. Како су се промијенили услови Ваше банке за одобравање кредита и / или кредитних линија предузећима у посљедња три мјесеца?

(у проценти)	Каматна маржа (већа маржа = поштравање, мања маржа = ублажавање)	Захтјеви у погледу колатерала	Рочност	Провизије и накнаде	Максималан износ кредита и/или кредитних линија
Знатно поштравање	0	0	0	0	0
Умјерено поштравање	14	14	0	0	0
Без промјене	86	86	100	100	100
Умјерено ублажавање	0	0	0	0	0
Знатно ублажавање	0	0	0	0	0
Укупно	100	100	100	100	100
Нето проценат	-14	-14	0	0	0
Дифузни индекс	-7	-7	0	0	0

4. Да ли се у посљедња три мјесеца (независно од уобичајених сезонских флукуација) удио одбијених кредитних захтјева у Вашој банци смањено, остао непромијењен или повећао у односу на укупан износ кредитних захтјева предузећа?*

(у проценти)	Удио одбијених кредитних захтјева
Знатно смањење	0
Умјерено смањење	0
Без промјене	86
Умјерено повећање	14
Знатно повећање	0
Укупно	100
Нето проценат	14
Дифузни индекс	7

*Од другог квартала 2021. године дошло је до промјена у анализи удјела одбијених кредитних захтјева у односу на претходне кварталне. Умјесто броја одбијених кредитних захтјева даје се осврт на промјену износа одбијених кредитних захтјева у посматраном кварталу.

5. Како се промијенила тражња предузећа за кредитима и / или кредитним линијама у Вашој банци (независно од уобичајених сезонских флукуација) у посљедња три мјесеца?

(у проценти)	Укупни кредити	Краткорочни кредити	Дугорочни кредити
Знатно смањење	0	0	0
Умјерено смањење	0	0	14
Без промјене	71	71	57
Умјерено повећање	29	29	29
Знатно повећање	0	0	0
Укупно	100	100	100
Нето проценат	29	29	14
Дифузни индекс	14	14	7

6. Како су наведени фактори (независно од уобичајених сезонских флукуација) утицали на тражњу предузећа за кредитима и / или кредитним линијама у посљедња три мјесеца?

(у проценти)	ФИНАНСИЈСКЕ ПОТРЕБЕ				КОРИШЋЕЊЕ АЛТЕРНАТИВНИХ ИЗВОРА ФИНАНСИРАЊА			
	Капиталне инвестиције	Обртна средства (нпр. залихе итд.)	Реструктурирање дуга	Припајања/аквизиције	Интерно финансирање предузећа	Кредити других банака предузећима	Зјмови небанкарских институција предузећима	Други извори финансирања предузећа
Знатан утицај на смањење	0	0	0	0	0	0	0	0
Умјерен утицај на смањење	14	0	0	0	0	0	0	0
Без утицаја	57	57	86	100	86	86	100	86
Умјерен утицај на повећање	29	43	14	0	14	14	0	14
Знатан утицај на повећање	0	0	0	0	0	0	0	0
Укупно	100	100	100	100	100	100	100	100
Нето проценат	14	43	14	0	14	14	0	14
Дифузни индекс	7	21	7	0	7	7	0	7

7. Како очекујете да ће се кредитни стандарди које Ваша банка примјењује у одобравању кредита и / или кредитних линија предузећима промијенити у наредна три мјесеца?

(у проценти)	Укупни кредити	Краткорочни кредити	Дугорочни кредити
Знатно поштравање	0	0	0
Умјерено поштравање	14	0	29
Без промјене	71	86	57
Умјерено ублажавање	14	14	14
Знатно ублажавање	0	0	0
Укупно	100	100	100
Нето проценат	0	14	-14
Дифузни индекс	0	7	-7

8. Како очекујете да ће се промијенити тражња предузећа за кредитима и / или кредитним линијама у Вашој банци (независно од уобичајених сезонских флукуација) у наредна три мјесеца?

(у проценти)	Укупни кредити	Краткорочни кредити	Дугорочни кредити
Знатно смањење	0	0	0
Умјерено смањење	14	14	29
Без промјене	43	43	29
Умјерено повећање	43	43	43
Знатно повећање	0	0	0
Укупно	100	100	100
Нето проценат	29	29	14
Дифузни индекс	14	14	7

II. Кредити становништву

9. Како су се промијенили кредитни стандарди које Ваша банка примјењује у одобравању кредита становништву у посљедња три мјесеца?

(у процентима)	Укупни кредити	Стамбени кредити	Потрошачки и ненамјенски кредити
Знатно поштравање	0	0	0
Умјерено поштравање	0	0	0
Без промјене	86	86	86
Умјерено ублажавање	14	14	14
Знатно ублажавање	0	0	0
Укупно	100	100	100
Нето проценат	14	14	14
Дифузни индекс	7	7	7

10. Како су наведени фактори утицали на кредитне стандарде које Ваша банка примјењује у одобравању кредита становништву у посљедња три мјесеца?

(у процентима)	Трошкови извора за кредите и ограничења биланса стања	Конкуренција осталих банака	Перцепција ризика	Спремност на преузимање ризика
Знатан утицај на поштравање	0	0	0	0
Умјерен утицај на поштравање	0	0	0	0
Без утицаја	86	100	100	86
Умјерен утицај на ублажавање	14	0	0	14
Знатан утицај на ублажавање	0	0	0	0
Укупно	100	100	100	100
Нето проценат	14	0	0	14
Дифузни индекс	7	0	0	7

11. Како су се промијенили услови Ваше банке за одобравање кредита становништву у посљедња три мјесеца?

(у процентима)	Каматна маржа (већа маржа = поштравање, мања маржа = ублажавање)	Захтјеви у погледу колатерала	Рочност	Провизије и накнаде	Максималан износ кредита
Знатно поштравање	0	0	0	0	0
Умјерено поштравање	0	0	0	0	0
Без промјене	57	100	86	71	100
Умјерено ублажавање	43	0	14	29	0
Знатно ублажавање	0	0	0	0	0
Укупно	100	100	100	100	100
Нето проценат	43	0	14	29	0
Дифузни индекс	21	0	7	14	0

12. Да ли се у посљедња три мјесеца (независно од уобичајених сезонских флукуација) удио одбијених кредитних захтјева у Вашој банци смањео, остао непромијењен или повећао у односу на укупан број кредитних захтјева становништва? *

(у проценти)	Удио одбијених кредитних захтјева
Знатно смањење	0
Умјерено смањење	14
Без промјене	86
Умјерено повећање	0
Знатно повећање	0
Укупно	100
Нето проценат	-14
Дифузни индекс	-7

*Од другог квартала 2021. године дошло је до промјена у анализи удјела одбијених кредитних захтјева у односу на претходне квартал. Умјесто броја одбијених кредитних захтјева даје се осврт на промјену износа одбијених кредитних захтјева у посматраном кварталу.

13. Како се промијенила тражња становништва за кредитима у Вашој банци (независно од уобичајених сезонских флукуација) у посљедња три мјесеца?

(у проценти)	Укупни кредити	Стамбени кредити	Потрошачки и ненамјенски кредити
Знатно смањење	0	0	0
Умјерено смањење	14	0	14
Без промјене	14	29	14
Умјерено повећање	71	57	71
Знатно повећање	0	14	0
Укупно	100	100	100
Нето проценат	57	71	57
Дифузни индекс	29	43	29

14. Како су наведени фактори (независно од уобичајених сезонских флукуација) утицали на тражњу становништва за кредитима у посљедња три мјесеца?

(у проценти)	ФИНАНСИЈСКЕ ПОТРЕБЕ		КОРИШЋЕЊЕ АЛТЕРНАТИВНИХ ИЗВОРА ФИНАНСИРАЊА СТАНОВНИШТВА		
	Набавка трајних потрошачких добара (аутомобила, намештаја и сл.)	Куповина непокретности	Штедња становништва	Кредити других банака становништву	Други извори финансирања становништва
Знатан утицај на смањење	0	0	0	0	0
Умјерен утицај на смањење	14	0	14	0	0
Без утицаја	14	29	86	86	100
Умјерен утицај на повећање	71	71	0	14	0
Знатан утицај на повећање	0	0	0	0	0
Укупно	100	100	100	100	100
Нето проценат	57	71	-14	14	0
Дифузни индекс	29	36	-7	7	0

15. Како очекујете да ће се кредитни стандарди које Ваша банка примјењује у одобравању кредита становништву промијенити у наредна три мјесеца?

(у процентима)	Укупни кредити	Стамбени кредити	Потрошачки и ненамјенски кредити
Знатно поштравање	0	0	0
Умјерено поштравање	14	14	0
Без промјене	71	71	86
Умјерено ублажавање	14	14	14
Знатно ублажавање	0	0	0
Укупно	100	100	100
Нето проценат	0	0	14
Дифузни индекс	0	0	7

16. Како очекујете да ће се промијенити тражња становништва за кредитима у Вашој банци (независно од уобичајених сезонских флукуација) у наредна три мјесеца?

(у процентима)	Укупни кредити	Стамбени кредити	Потрошачки и ненамјенски кредити
Знатно смањење	0	0	0
Умјерено смањење	14	0	14
Без промјене	29	57	14
Умјерено повећање	57	43	57
Знатно повећање	0	0	14
Укупно	100	100	100
Нето проценат	43	43	57
Дифузни индекс	21	21	36